

هدف کلی: آشنایی با وظایف رهبر جامعه اسلامی و مردم و بیان مسولیت های آنان نسبت به یکدیگر

اهداف آموزشی

آشنایی با مفهوم مردم سالاری دینی
بیان تفاوت حکومت مردم سالاری دینی با حکومت های غربی
تبیین وظایف کارگزاران نظام حکومت اسلامی
آشنایی با آمادگی برای حکومت جهانی امام عصر علیه السلام

مجتبی محمودی

دبیر دین و زندگی شهرستان ایزه
سال تحصیلی: ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰

به کانال ما در تلگرام بپیوندید

t.me/mahmoudi_izeh

رهبری و مردم

درس پانزدهم

نکته

در درس قبل خواندیم که ولایت و رهبری جامعه در عصر غیبت، به نیابت از امام عصر علیه السلام برعهده فقیهی است که شرایط و توانایی های لازم را دارد. در این درس رابطه رهبری با مردم و مسؤلیت های آنان نسبت به یکدیگر را بررسی می کنیم و با وظایف هر یک بیشتر آشنا شویم.

مردم سالاری دینی

نکته

انسان‌ها از همان آغاز زندگی اجتماعی، نیاز به داشتن حکومت را درک کردند و حاکم و امیر داشتند. به تدریج که جوامع بشری گسترش پیدا کردند و تجربه‌ها بیشتر گردید، شکل حکومت‌ها نیز متنوع شد. امروزه نیز حکومت‌های مختلفی در جهان وجود دارد که هر کدام ویژگی‌های خاص خود را دارند؛ اما همه این حکومت‌ها مدعی آن‌اند که نوع حکومت آنها بهتر می‌تواند به سعادت مردم کمک کند.^۱

همان‌طور که در درس قبل اشاره شد (اسلام، حکومتی را پیشنهاد می‌کند که قوانین آن حکومت، از جمله ویژگی‌های رهبر براساس احکام دین باشد و همچنین با حضور و دخالت مردم به وجود آمده باشد و با آرای مردم پیش برود) بنابراین (از آن جهت که رأی و دخالت مردم در آن، نقش محوری دارد، «جمهوری» است و از آن جهت که براساس قوانین اسلام عمل می‌شود، «اسلامی» است)^۲

پس در این نوع حکومت، مردم همواره در تعیین سرنوشت خود دخالت دارند و از راه‌های تعیین شده در قانون، آن را دنبال می‌کنند؛ همان‌طور که مردم ایران با قیام و انقلاب خود، جمهوری اسلامی را برپا کردند و به قانون اساسی رأی دادند و با شرکت دائمی در انتخابات مجلس خبرگان رهبری، مجلس شورای اسلامی، ریاست جمهوری و شوراهای شهر و روستا، هم در امور کشور دخالت می‌کنند و هم پایبندی خود را به اصل نظام اسلامی و قانون اساسی نشان می‌دهند.^۳

نکته

۱- هم‌اکنون حدود ۱۹۳ کشور در سازمان ملل متحد، عضو هستند که حکومت‌هایی با نام‌های گوناگون دارند؛ مثلاً انگلستان، بلژیک، دانمارک، اردن، اسپانیا و بحرین، نوع حکومتشان پادشاهی است. برخی مانند الجزایر، اندونزی، ایتالیا، ترکیه و روسیه، حکومت جمهوری دارند. بعضی هم مانند آمریکا، آتریش و آلمان، به صورت جمهوری فدرال اداره می‌شوند. برخی مانند چین، جمهوری تک‌حزبی دارند. بعضی حکومت‌ها نیز نام خود را سلطنت اسلامی گذاشته‌اند؛ یعنی هم خود را اسلامی می‌دانند و در عین حال، سلطنت به صورت ارثی از یک فرد به فرد دیگر در یک خانواده منتقل می‌شود، گرچه آن شخص هیچ‌یک از ویژگی‌های رهبری اسلامی را نداشته باشد. انواع دیگری از حکومت‌ها نیز وجود دارد که جای ذکر همه آنها نیست.

۲- مصاحبه استاد مطهری در ۱۳۵۸ به مناسبت روز ۱۲ فروردین که مردم در نظرخواهی درباره جمهوری اسلامی شرکت کردند.
۳- رهبر معظم انقلاب اسلامی می‌فرماید: «بعد از این دوران [عصر امام معصوم]، آنجایی که یک شخص معینی به عنوان حاکم از طرف خدای متعال معین نشده است، در اینجا حاکم دارای دو رکن و پایه است: رکن اول، آمیخته بودن و آراسته بودن با ملاک‌ها و صفاتی که اسلام برای حاکم اسلامی معین کرده است. رکن دوم، قبول مردم و پذیرش مردم است. اگر مردم، آن حاکمی را - آن شخص را که دارای ملاک‌های حکومت است - نشناختند و او را به حکومت نپذیرفتند، او حاکم نیست. اگر دو نفر که هر دو دارای این ملاک‌ها هستند، یکی از نظر مردم شناخته و پذیرفته شد، او حاکم است. پس قبول و پذیرش مردم شرط در حاکمیت است» (مبانی حکومت اسلامی، ص ۱۷۰ تا ۱۷۶؛ کلام فلسفی، حسن قدردان ملکی، ص ۲۸۵؛ مردم سالاری دینی از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مهدی سعیدی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی).

۴- قانون اساسی کشورها، مهم‌ترین قانون یک کشور و عامل وحدت و اتحاد آنهاست. از همین رو، به سادگی دستخوش تغییر و دگرگونی نمی‌شود. اما از آنجا که یک قانون بشری است، باید راه اصلاح و تغییر در آن پیش‌بینی شود. قانون اساسی کشور ما نیز این راه را پیش‌بینی کرده است. بنابراین، اگر پس از سالیانی، نمایندگان و خبرگان مردم تشخیص دهند که این قانون اساسی باید مورد بازنگری قرار گیرد، راه بازنگری در خود قانون اساسی آمده است. حضور مردم در انتخابات مختلفی که قانون اساسی مشخص کرده است، خود یکی از دلایل پایبندی مردم هر کشور به قانون اساسی کشورشان است.

۱- تفاوت اساسی جمهوری اسلامی با دیگر جمهوری ها در چیست؟ با ذکر مثال توضیح دهید
۲- هدف جمهوری ها و دموکراسی های رایج در جهان، به خصوص در کشورهای غربی چیست؟

تفاوت حکومت مردم سالار دینی با حکومت های غربی

البته، جمهوری اسلامی با دیگر جمهوری ها یک تفاوت اساسی دارد و آن تفاوت، این است که (جمهوری اسلامی بر اساس قوانین اسلام تشکیل می شود و قانونگذاران وظیفه دارند بر محور دستورات الهی قانون تنظیم کنند و مسئولان باید در این چارچوب، جامعه را اداره نمایند. به طور مثال، یکی از مهم ترین دستورات خداوند، برنامه ریزی برای سعادت اخروی و کمال معنوی است. حکومت اسلامی، علاوه بر تلاش برای رفاه و آسایش عمومی، باید جامعه را به گونه ای اداره کند که توجه مردم به کمال حقیقی و سعادت ابدی در آخرت بیشتر شود و زمینه های فساد و بی توجهی به آخرت کاهش یابد.)^۱ اما جمهوری ها و دموکراسی های رایج در جهان، به خصوص در کشورهای غربی، که مبتکر این قبیل دموکراسی ها هستند،^۲ (هدف خود را بیشتر برآوردن تمایلات و خواسته های دنیوی مردم قرار

داده اند و نسبت به ارزش های الهی کم توجه یا بی توجه اند.)^۲ **۳- چرا جمهوری های مختلفی مانند جمهوری لیبرال، سوسیالیستی و دموکراتیک در جهان وجود دارد؟**

۳ (اصولاً هر حکومتی در هر جامعه ای بر پایه یک بینش خاص که توسط رهبران فکری آن جامعه تبلیغ می شود، به وجود می آید.)^۳ به همین جهت، جمهوری های مختلفی مانند جمهوری لیبرال، جمهوری سوسیالیستی و جمهوری دموکراتیک در جهان وجود دارد.^۴ (از آنجا که بینش و تفکر عموم مردم کشور

ما، اسلامی است، به طور طبیعی جمهوری کشور ما «اسلامی» شده است.)^۴ **۴- چرا جمهوری کشور ما «اسلامی» شده است؟**

سوال

پاسخ

چرا یکی از وظایف حکومت اسلامی برقراری عدالت اجتماعی و تلاش برای آسایش و رفاه مردم است؟
(تا فاصله طبقاتی کمتری پدید آید) اما دموکراسی هایی که بر پایه نظام سرمایه داری شکل گرفته اند، به این اصل توجه ندارند و همین امر سبب شده است که نیمی از ثروت دنیا در دست گروه محدودی از ثروتمندان باشد.^۱

نکته

بیشتر بدانیم

مردم سالاری دینی از اصطلاحاتی است که در سال های اخیر، رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله خامنه ای، برای تبیین حکومت اسلامی مورد استفاده قرار داده و در مناسبت های مختلف، به توضیح درباره آن پرداخته اند. به قسمت هایی از این توضیحات توجه کنید:

«... این مردم سالاری به ریشه های دموکراسی غربی، مطلقاً ارتباط ندارد؛ این یک چیز دیگر

۱- متأسفانه اکثر حکومت هایی که امروزه به نام حکومت های دموکراتیک شهرت دارند، حکومت اقلیت ثروتمندان و سرمایه داران بر اکثریت مردم است؛ برای مثال، دو حزب جمهوری خواه و دموکرات در آمریکا در بخش از ثروتمندترین سرمایه داران آمریکایی است که عظیم ترین رسانه های تبلیغاتی را در اختیار دارند. همین حکومت، مستبدترین کشورهای پادشاهی را که کمترین انتخابات عمومی را برگزار می کنند، حمایت می کند؛ اما با کشور ما که در چند دهه گذشته بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به طور متوسط، هرساله یک انتخابات برگزار کرده و میزان مشارکت مردم آن از کشور آمریکا هم بیشتر بوده، دشمنی می ورزد. برای کسب اطلاعات بیشتر در این مورد به کتاب «نظم های کهنه و نوین جهانی» اثر نوام چامسکی از انتشارات اطلاعات مراجعه کنید.

است؛ یعنی این طور نیست که ما دمکراسی را از غرب بگیریم و به دین سنجاق کنیم تا بتوانیم یک مجموعه کامل داشته باشیم؛ نه، خود این مردم سالاری هم متعلق به دین است ... مردم سالاری عبارت است از اینکه تشکیل نظام به وسیله اراده و رأی مردم صورت بگیرد؛ یعنی مردم نظام را انتخاب می کنند، دولت را انتخاب می کنند، نمایندگان را انتخاب می کنند، مسئولان اصلی را به واسطه یا بی واسطه انتخاب می کنند. این، همان چیزی است که غرب ادعای آن را می کند و این فقط ادعاست.^۱

۱- ولی فقیه به عنوان نایب و جانشین رسول خدا (ص) و امامان (ع)، چه وظیفه ای دارد؟

وظایف رهبر

ولی فقیه به عنوان نایب و جانشین رسول خدا ﷺ و امامان علیهم السلام،^۱ وظیفه رهبری جامعه را برعهده می گیرد و می کوشد تا با پیروی از آن بزرگواران و سرمشق قرار دادن آنها، جامعه را اداره کند. البته به این نکته باید توجه کنیم که در اسلام رهبری و حکومت، یک مسئولیت سنگین است، نه یک ابزار برای رسیدن به امکانات و امیال و لذت های دنیوی. به همین جهت ولی فقیه می کوشد رسول خدا ﷺ را و امامان معصوم علیهم السلام را سرمشق قرار دهد و با داشتن یک زندگی ساده و معمولی، پیوندی قلبی و عاطفی با مردم برقرار کند.^۱

تدبر در قرآن

یکی از آیاتی که مسئولیت های رهبری پیامبر اکرم ﷺ را بیان می کند، آیه ۱۵۹ سوره آل عمران است. خداوند در این آیه می فرماید:

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ	به مهر الهی با آنان نرم شدی؛ اگر تندخو و سخت دل بودی، از گرد تو پراکنده می شدند، پس از آنان درگذر، و برای آنان، آمرزش طلب کن، و در این کار با آنان مشورت کن، و چون تصمیم گرفتی بر خدا توکل نما که خدا توکل کنندگان را دوست دارد.
--	---

۱- در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۹/۹/۱۲.

1- وظایف رهبر جامعه اسلامی را نام ببرید و هر کدام را توضیح دهید؟

تلاش برای اجرای احکام و دستورات الهی در جامعه
حفظ استقلال کشور و جلوگیری از نفوذ بیگانگان
تصمیم گیری بر اساس مشورت
ساده زیستی

در آیه اول سوره احزاب نیز مسئولیت های دیگری برای پیامبر ﷺ تعیین می کند:
يا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا
ای پیامبر، از خدا پروا کن و از کافران و منافقان اطاعت مکن که خداوند، دانای حکیم است.

در آیات بالا تأمل کنید و ببینید چه مسئولیت هایی برای پیامبر اکرم ﷺ تعیین کرده است:

۱- از مسلمانان درگذرد: جافع عنهم ۲- برای آنان امرزش بخواهد: و استغفر لهم

۳- با مسلمان مشورت کند: و مشاورهم فی الامر ۴- بر خدا توکل کند: فاذا عزمتم فتوکل علی الله

۵- از خداوند پروا کند: اتق الله ۶- از کافران و منافقین اطاعت نکند: لا تطع الکافرین والمنافقین

برخی از وظایف رهبر جامعه اسلامی که از قرآن کریم، روایات و سیره معصومین بزرگوار ﷺ به

دست می آید، عبارت اند از:

توضیح مورد 1

۱- تلاش برای اجرای احکام و دستورات الهی در جامعه: (رهبر جامعه اسلامی علاوه بر

اینکه سعی می کند تمام اقداماتش بر اساس اصول اسلامی باشد از جمله عمل بر اساس مساوات و نگاه

برابر به آحاد جامعه داشته باشد، می کوشد جامعه مطابق با دستورات دین اداره شود و مردم از مسیر

قوانین الهی خارج نشوند. انجام این مسئولیت، گرچه ممکن است سبب نارضایتی برخی شود، اما

چون نتیجه اش رستگاری مردم است، باید با قاطعیت پیگیری گردد.)

توضیح مورد 2

۲- حفظ استقلال کشور و جلوگیری از نفوذ بیگانگان: (کشورهای بیگانه، به خصوص

قدرت های بزرگ، همواره در صدد سلطه بر کشورهای دیگرند و از روش های مختلف برای رسیدن به

این هدف استفاده می کنند. یکی از روش های آنان فشار اقتصادی و روانی است. رهبر با دعوت مردم به

استقامت و پایداری و بستن راه های سلطه، تلاش می کند عزت و استقلال کشور از دست نرود.)

توضیح مورد 3

۳- تصمیم گیری بر اساس مشورت: (از آنجا که اداره یک جامعه و رهبری آن به سوی پیشرفت و

عدالت و تعالی، با بهره گرفتن از اندیشه های اندیشمندان و متخصصان میسر است، رهبر باید با مشورت

با نخبگان تصمیم های لازم را بگیرد. امروزه در جامعه ما، علاوه بر اشخاص، نهادهای مختلفی هستند

که به صورت پیوسته به رهبری مشورت می دهند، مانند: مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای عالی

انقلاب فرهنگی، مجلس شورای اسلامی، شورای عالی امنیت ملی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و

شورای عالی حوزه های علمیه.)

توضیح مورد 4

۴- ساده زیستی: (رهبر به دنبال توسعه مال و ثروت و تشکیل یک زندگی اشرافی و تجملاتی حتی

از طریق مشروع نیست. گرچه امروزه زندگی اشرافی رؤسای جمهور و پادشاهان، از قبیل داشتن

1- مسولیت های مردم نسبت به رهبر جامعه اسلامی را نام ببرید و هر کدام را توضیح دهید؟

وحدت و همبستگی اجتماعی
استقامت و پایداری در برابر مشکلات
افزایش آگاهی های سیاسی و اجتماعی
مشارکت در نظارت همگانی
اولویت دادن به اهداف اجتماعی

خانه های گران قیمت، استفاده از بهترین سرویس ها و مبلمان در خانه، استراحت و تفریح در زیباترین سواحل و جزایر دنیا، داشتن ده ها اتومبیل شیک، برگزاری مهمانی های پرهزینه و شرکت در مجالس لهو، با هزینه شخصی یا با استفاده از اموال عمومی، یک امر عادی است، اما رهبر با الگو قرار دادن اولیای دین، همواره یک زندگی ساده را دنبال می کند. (توضیح مورد 4)

مردم و رهبری

همان طور که بیان شد، رهبر جامعه اسلامی، رهبری کسانی را بر عهده دارد که می خواهند در سایه قوانین اسلام به رستگاری برسند. **2- نقش رهبر برای مردم جامعه اسلامی چگونه است؟**

در چنین جامعه ای، همان طور که مسئولیت رهبری با سایر رهبران متفاوت است، مردم نیز نگاهی متفاوت به رهبری دارند: (رهبر برای آنان پیشوایی است که با قدم گذاشتن در مسیر کمال و عدالت، سایر مردم را به پیمودن راه فرا می خواند. مردم نیز تلاش می کنند با همت و پشتکار خود وی را همراهی کنند و قافله سالار را در همه عرصه ها و به خصوص در آنجا که سختی ها بروز می کنند، تنها نگذارند.)² تاریخ زندگی انبیا و امامان و تجربه انقلاب اسلامی نشان می دهد که همواره مستکبران و زورگویان جهان با حکومتی که بخواهد مستقل باشد و مطابق با خواسته های آنان عمل نکند، مقابله می کنند تا بالاخره آن را از پا در آورند.

در حقیقت، در نظام و حکومت اسلامی، مشارکت و همراهی مردم پایه و اساس پیشرفت است و بدون حضور و مشارکت آنان، حکومت اسلامی دستاوردی نخواهد داشت.

با توجه به نکات فوق، مردم نیز مسئولیت هایی نسبت به رهبر دارند که برخی از آنها عبارت اند از:

۱- وحدت و همبستگی اجتماعی: (همان طور که تفرقه و پراکندگی، به سرعت یک حکومت را از پای درمی آورد و سلطه گران را بر کشور مسلط می کند، همبستگی اجتماعی، کشور را قوی می کند و به رهبری امکان می دهد که برنامه های اسلامی را به اجرا درآورد.)¹ **توضیح مورد 1**

۲- استقامت و پایداری در برابر مشکلات: (هر کشوری در مسیر رسیدن به استقلال و کمال با مشکلات بزرگ و کوچکی روبرو می شود؛ همان گونه که کشور ما از ابتدای انقلاب اسلامی مورد تهاجم دشمنان قرار گرفت. پس مردم باید با استقامت خود، فرصت و توان مقابله با مشکلات داخلی و

۱- به عنوان مثال در سال ۲۰۱۱، مراسم ازدواج نوه ملکه انگلیس با هزینه ای حدود ۲ میلیون پوند برگزار شد و این کشور به مدت چهار روز جهت هرچه باشکوه تر شدن این مراسم، تعطیل شد. هزینه این ازدواج، از جیب مالیات دهندگان این کشور، تأمین شد. همچنین در سفر ترامپ، رئیس جمهور آمریکا به عربستان، این کشور هدایایی مانند کشتی تفریحی به ارزش ۸۰۰ میلیون دلار، شمشیر طلای ۲۵ کیلوگرمی به ارزش ۲۰۰ میلیون دلار، و... به ترامپ هدیه کرد.
۲- سوره آل عمران، آیه ۱۰۳؛ سوره انفال، آیه ۴۶.

خارجی را برای رهبر فراهم کنند.) توضیح مورد 2

توضیح مورد 3

۳- افزایش آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی: (برای تصمیم‌گیری صحیح در برابر قدرت‌های ستمگر دنیا، اطلاع از شرایط سیاسی و اجتماعی جهان، ضروری است. ما باید بتوانیم به گونه‌ای عمل کنیم که بیشترین ضربه را به مستکبران و نقشه‌های تفرقه‌افکنانه آنان بزنیم و خود کمترین آسیب را ببینیم. ناراحتی دشمنان از عمل ما یا خوشحالی و شادی آنان از رفتار ما، می‌تواند یکی از معیارهای درستی و نادرستی عملکرد ما باشد.) توضیح مورد 3

توضیح مورد 4

۴- مشارکت در نظارت همگانی: (براساس فرمان خداوند، همه افراد جامعه اسلامی نسبت به یکدیگر مسئول‌اند و مانند سوارشدگان در یک کشتی‌اند. اگر گناهمانی در جامعه رواج پیدا کند، فقط گناهکاران عذاب نمی‌شوند؛ بلکه همه کسانی که در برابر انجام گناه در جامعه سکوت کرده‌اند نیز باید پاسخگو باشند. بنابراین، همه ما باید ناظر بر فعالیت‌های اجتماعی باشیم و در صورت مشاهده گناه توسط هرکس، وظیفه امر به معروف و نهی از منکر را با روش درست انجام دهیم. این مشارکت سبب می‌شود که رهبر، همه افراد جامعه را پشتیبان خود بداند و هدایت جامعه به سمت انجام وظایف اسلامی برای رهبر آسان‌تر شود.) توضیح مورد 4

توضیح مورد 5

۵- اولویت دادن به اهداف اجتماعی: (در برخی موارد که اهداف و آرمان‌های اجتماعی در برابر منافع فردی قرار می‌گیرند، باید بتوانیم از منافع فردی خود بگذریم و برای اهداف اجتماعی تلاش کنیم؛ مثلاً خرید کالای ایرانی سبب می‌شود که کارخانه‌های داخلی به تولید خود ادامه دهند و مانع بیکاری صدها هزار کارگر شوند. این عمل به‌طور غیرمستقیم سبب کاهش بیکاری شده و کمک خوبی به حکومت و رهبری است که بتوانند در اداره جامعه موفق‌تر باشند.) توضیح مورد 5

بیشتر بدانیم

مدافعان حرم

با نگاهی به تاریخ اسلام و وقایع دوران انقلاب اسلامی و پس از آن، درمی‌یابیم که مشارکت مردم و حمایت از رهبر، به‌خصوص در مواردی که از منافع فردی خود گذشته‌اند، منافع بزرگی را برای اسلام و کشور به ارمغان آورده‌اند. یکی از این موارد، مجاهدانی هستند که امروزه به نام «مدافعان حرم» مشهور شده‌اند. اگر نگاهی به وضعیت کشورهای اسلامی در یک دهه اخیر بکنیم، می‌بینیم که در یک نقشه طراحی شده توسط سازمان‌های اطلاعاتی کشورهای مستکبر،

۱- سوره هود، آیه ۱۱۲.

۲- بیشتر نکاتی که در این پنج بند آمده، از عهدنامه امیرالمؤمنین علیه السلام به مالک اشتر و خطبه‌های ۳۴ و ۱۰۷ نهج البلاغه استخراج شده است.

تمام جهان اسلام در دو قاره آسیا و آفریقا عرصه تاخت و تاز تروریست‌ها شدند. شاید آن روزی که گروه تروریستی داعش فعالیت خود را در عراق و سوریه آغاز کرد، به جز حامیان و به‌وجودآوردندگان آن^۱، کسی گمان نمی‌کرد که این گروه کم‌تعداد بتواند با این سرعت رشد پیدا کند و جغرافیای وسیعی از سرزمین‌های مسلمانان را تصرف نماید و جنایات هولناکی در عراق و سوریه و برخی کشورهای دیگر انجام دهد.

آنان فقط در یک مورد از جنایات خود، در یک روز ۱۷۰۰ دانشجوی نظامی غیر مسلح عراقی را که در پادگان آموزشی اسپایکر عراق به اسارت گرفته بودند، تیر خلاص زدند و یا در رودخانه غرق کردند و فیلم جنایت خود را با افتخار به تمام دنیا نشان دادند. ویران کردن قبور پیامبران و آثار تاریخی، نابودی کارخانه‌ها و زیرساخت‌ها، غارت ثروت ملت‌ها از نفت تا موزه‌ها و ذخایر بانکی و فروش آنها با نازل‌ترین قیمت به دلان آمریکا و اروپایی و گرفتن اسلحه به جای آن و از بین بردن منابع حیاتی کشورهای عراق و سوریه از دیگر جنایات آنها بود.^۲

اما بزرگ‌ترین جنایت آنها بدین کردن ملت‌ها نسبت به دین اسلام بود؛ چرا که آنان تمام این اموال را به صورت هدفمند و برنامه‌ریزی شده با نام اسلام و زیر پرچم لاله‌الله انجام دادند و همانان که در سازمان‌های جاسوسی خود این‌گونه گروه‌ها را شکل می‌دادند، در رسانه‌های خود جنایت‌های آنها را به نام یک گروه اسلامی پخش کردند و مردم ناآگاه ملت‌ها را نسبت به اسلام بدبین نمودند.

اگر این داعشیان سیطره بیشتری پیدا می‌کردند و به مقصد نهایی خود یعنی ایران که ده‌ها بار آن را اعلام کرده بودند، می‌رسیدند، خدا می‌داند که چه بر سر ایران ما و دیگر ملت‌های اسلامی می‌آوردند. اما فرزندان رشید و شجاع ایران، عراق، سوریه، لبنان، افغانستان و برخی دیگر از جوانان به فرماندهی شجاعانه سردار سرفرازمان حاج قاسم سلیمانی، در نبردی سخت و دلاورانه این گروه تروریستی خطرناک را قلع و قمع کردند.

۱- ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا در سال ۲۰۱۶ به صراحت گفت که داعش توسط آمریکا و با حمایت او با ما به‌وجود آمد.

www.nytimes.com/2016/08/11/us/politics/tramp-rally.html

۲- سردار شهید قاسم سلیمانی، گوشه‌ای از این جنایت‌ها را این‌گونه توصیف می‌کند: در این حادثه، جنایات بسیار دردناکی که غیرقابل نمایش است رخ داد؛ از جمله: ... به اسارت گرفتن دختران و زن‌های بی‌گناه و تجاوز به آنان، سوزاندن زنده‌زنده افراد و ذبح دسته‌جمعی صدها جوان. مردم مسلمان این کشورها متحیر از این طوفان مسموم، بخشی گرفتار خنجرهای برنده جنایتکاران تکفیری گردیدند و میلیون‌ها نفر دیگر خانه و کاشانه خود را رها کرده و آواره شهرها و کشورهای دیگر شدند. در این فتنه سیاه، هزاران مسجد و مراکز مقدس مسلمانان تخریب و یا ویران گردید و بعضاً مسجد را به همراه امام جماعت و نمازگزاران آن با هم منفجر نمودند. (بخشی از نامه سردار سلیمانی خطاب به رهبر معظم انقلاب اسلامی)

از این رو، درود می‌فرستیم به روح شهدای مدافع حرم و حریم امنیت کشورمان و سردار شجاع آنان که هزاران کیلومتر دورتر از مرزها دلاورانه جنگیدند و نه تنها پای جنایتکاران پلید را از کشورمان کوتاه کردند بلکه با نابودی حکومت داعش ستر آنان را از همه کشورهای اسلامی و حتی کشورهای اروپایی دور کردند. به برکت خون این شهیدان، مردان و زنان و دختران سرزمینمان همچنان سربلند و آزاد زندگی می‌کنند و کشورمان به عنوان یک کشور قدرتمند که نه تنها از حق خود بلکه از حریم آزادی و انسانیت در سراسر جهان دفاع می‌کند، شناخته می‌شود.

1- کارگزاران حکومت اسلامی، چه کسانی هستند؟

2- اگر کارگزاران وظیف خود را به درستی اجرا کنند، چه نتیجه ای در پی دارد؟

3- عملکرد غلط کارگزاران، سبب چه چیزی می‌شود؟

وظیفه کارگزاران

1) کارگزاران، همان مدیران و مسئولان جامعه‌اند که امروزه امور سه قوه مقننه، مجریه و قضائیه را برعهده دارند؛ در واقع، کارگزاران یاران و کمک‌کنندگان به رهبرند و خادمان ملت. اگر کارگزاران جامعه، وظیفه خود را به درستی بشناسند و هم به درستی اجرا کنند (اعتماد مردم به حکومت، روز به روز افزایش می‌یابد).
2) همچنین عملکرد غلط کارگزاران (سبب افزایش و انباشته شدن مشکلات و ناکارآمدی حکومت خواهد شد).
3) از این رو، امیرالمؤمنین علی علیه السلام در زمان حکومت خود، وقتی که مالک اشتر نخعی را والی و استاندار سرزمین مصر کرد، دستورالعملی برای او نوشت و به دست خودش داد تا براساس آن، مصر را مدیریت کند.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام در این نوشته که به «عهدنامه مالک اشتر» مشهور است، چنان حکیمانه و عالمانه مسئولیت کارگزاران را بیان کرده که هرکس، آن را مطالعه کند، به عظمت فکر و درایت آن حضرت در کشورداری پی می‌برد. ایشان، در این نامه، وقتی وظیفه‌ای را بیان می‌کند، علت آن را هم برای مالک توضیح می‌دهد. با مطالعه

این عهدنامه می‌توانیم با وظایف کارگزاران حکومت اسلامی آشنا شویم. البته کارگزاران و مسئولان حکومت در زمان امیرالمؤمنین علی علیه السلام، همه مانند مالک نبودند، افراد متوسط و گاه اشتباه‌کارانی هم بودند که امیرالمؤمنین علی علیه السلام از کارهای آنان ناراضی بود.

۱- گرچه مالک به مصر نرسید و به دست یکی از جاسوسان معاویه به وسیله زهر مسموم و شهید شد، اما این نامه در تاریخ ماند.

۲- نهج البلاغه، نامه ۵۳.

بخش‌هایی از عهدنامه مالک اشتر را که در اینجا آمده است، مطالعه کنید. سپس در جدولی که تنظیم شده است، در یک ستون، مسئولیت‌ها و در ستون دیگر، علت آنها نوشته شود.

۱- دل خویش را نسبت به مردم، مهربان کن و با همه، دوست و مهربان باش؛ چرا که مردم دو دسته‌اند: دسته‌ای برادر دینی تو و دسته‌ای دیگر در آفرینش همانند تو هستند.

۲- در به دست آوردن رضایت عموم مردم سعی و تلاش کن نه در جلب رضایت خواص؛ که با وجود رضایت عمومی، خشم خواص به تو آسیبی نمی‌رساند و با خشم عموم مردم، رضایت خواص سودی نمی‌بخشد.

۳- کسانی را که از دیگران عیب‌جویی می‌کنند، از خود دور کن؛ زیرا در نهایت مردم عیب‌هایی دارند و مدیر جامعه باید بیش از همه در پنهان کردن آنها بکوشد.

۴- در قبول و تصدیق سخن چین شتاب مکن؛ زیرا سخن چین در لباس نصیحت ظاهر می‌شود، اما خیانتکار است.

۵- با ترسو مشورت نکن که در انجام دادن کارها، روحیه تو را سست می‌کند.

۶- هرگز نیکوکار و بدکار در نظرت یکسان نباشند؛ زیرا در این صورت، نیکوکاران به کار خیر، بی‌رغبت و بدکاران به کار بد، تشویق می‌شوند.

۷- عده‌ای از افراد مورد اطمینان را انتخاب کن تا درباره وضع طبقات محروم تحقیق کنند و به تو گزارش دهند. سپس برای رفع مشکلات آنها عمل کن...، زیرا این گروه بیش از دیگران به عدالت نیازمندند.

۸- اگر با دشمن پیمان بستنی از پیمان‌شکنی دشمن غافل نباش، که دشمن گاهی از این راه تو را غافل گیر می‌کند.

شماره	وظیفه کارگزار	علت پیشنهاد آن وظیفه
۱	دوستی و مهربانی با شهروندان	چرا که مردم دو دسته‌اند: دسته‌ای برادر دینی تو و دسته‌ای دیگر در آفرینش همانند تو هستند
۲	تلاش برای کسب رضایت عموم مردم	زیرا اگر عموم مردم راضی باشند، نارضایتی خواص آسیبی نمی‌رساند
۳	دور کردن عیب‌جویان از خود	زیرا اسرار مردم، بیش‌تر نزد رهبر جامعه است و رهبر جامعه باید بیش از دیگران عیب مردم را پنهان کند
۴	شتاب نکردن در پذیرش خبر سخن چینان	زیرا سخن چین، باطن خیانت‌کارانه دارد

۵	مشورت نکردن با ترسو	زیرا ترسو روحیه ی انسان را سست می کند
۶	تفاوت گذاشتن میان آدم نیکو کار و آدم بدکار	زیرا اگر چنین نکنیم، نیکوکاران به کار خیر بی رغبت و بدکاران به کار بد تشویق می شوند
۷	انتخاب گروه تحقیق برای تهیه ی گزارش از وضع محرومان و اقدام برای رفع مشکلات آنان	زیرا این گروه بیش از دیگران به عدالت نیازمندند
۸	در صورت پیمان بستن با دشمن، غافل نبودن از پیمان شکنی دشمن	زیرا دشمن گاهی از راه پیمان شکنی انسان را غافل گیر می کند

۱- برقراری حکومت اسلامی به منتظران امام مهدی (ع) چه فرصتی می دهد؟

آمادگی برای حکومت جهانی امام عصر علیه السلام

برقراری حکومت اسلامی، علاوه بر اینکه یک ضرورت اساسی در اجرای احکام اسلامی است، به مؤمنان و منتظران امام مهدی علیه السلام ^۱ فرصت می دهد که در حدّ توان، آنچه را برای ظهور لازم است فراهم سازند. ^۱

سوال

هستند؟

پاسخ

چرا در جهان امروز، مستکبران با استفاده از قدرت و امکانات خود به دنبال سرکوب اندیشه مهدویت و اصل و اساس دینداری اند و عدالت خواهان را سرکوب می کنند و با تبلیغات فراوان و فرهنگ سازی، اصل امامت و عقیده به ظهور امام عصر علیه السلام را زیر سؤال می برند (تا آینده جهان را مطابق خواسته های خود شکل دهند). در این شرایط، وجود حکومت اسلامی که آرمان خود را آمادگی برای ظهور قرار داده، امکان مقابله با توطئه ها و تهاجم ها را فراهم می کند و امکاناتی در اختیار معتقدان و پیروان امام عصر علیه السلام قرار می دهد که می توانند آرمان مهدویت را در جهان گسترش دهند.

(استفاده از رسانه های تبلیغاتی، مانند رادیو و تلویزیون، گسترش حوزه های علمیه و تربیت استادان و دانشمندان، توسعه برنامه های آموزشی و پژوهشی مدارس و دانشگاه ها، مقابله با تبلیغات دشمنان و افشای توطئه های آنان، تشکیل پایگاه و مرکزی برای طرفداران مهدویت در سراسر جهان برای مراجعه به این پایگاه و استفاده از امکانات لازم فرهنگی و علمی آن،) از جمله این امکانات است که با تشکیل

حکومت اسلامی در کشور ما میسر شده است. ^۱ ۲- برخی از امکاناتی که با تشکیل حکومت اسلامی در کشور ما می توانند آرمان مهدویت را در جهان گسترش دهند، را نام ببرید؟

در حقیقت، ولایت و حکومت اسلامی، قلعه محکمی است که منتظران ظهور امام عصر علیه السلام با پشتوانه آن، می توانند خود را برای ظهور آماده کنند؛ و این، یکی از مصداق های دقیق «انتظار فرج» است.

نکته

۱- «جامعه المصطفی العالمیه» یا «دانشگاه جهانی مصطفی»، دانشگاهی در قم است که در سال ۱۳۸۶ تأسیس شده است. دانشجویان این دانشگاه، جوانان معتقد به اسلام و تشیع اند که از سراسر نقاط جهان برای تحصیل معارف اسلام و دفاع از امامت و مهدویت به ایران سفر کرده اند. این دانشجویان، پس از پایان دوره تحصیل به کشور خود بازمی گردند و معارف اسلام و حقیقت مهدویت را به مردم می آموزند و در حد توان خود به گسترش فرهنگ دینی کمک می کنند تا مردم، دین و اعتقاد خود را از دست ندهند و برای ظهور امام عصر علیه السلام آماده باشند. این دانشگاه، یکی از صدها امکانی است که با تشکیل جمهوری اسلامی در ایران، فراهم آمده است.

۱- جمهوری اسلامی بر اساس قوانین اسلام تشکیل می شود و قانون گذاران وظیفه دارند بر محور دستورات الهی قانون تنظیم کنند و مسئولان باید در این چارچوب، جامعه را اداره نمایند. اما جمهوری ها هدف خود را بیشتر بر آوردن تمایلات و خواسته های دنیوی مردم قرار داده اند و نسبت به ارزش های الهی کم توجه یا بی توجه اند

بیشتر بدانیم

امام خمینی رحمته الله علیه، بنیانگذار جمهوری اسلامی، در یک سخنرانی درباره ضرورت تشکیل حکومت اسلامی برای کمک به آمادگی مردم و تعجیل در ظهور بیاناتی دارد که خلاصه آن چنین است:

«ما نمی توانیم دنیا را پر از عدل کنیم، این کار فقط توسط امام عصر علیه السلام صورت می گیرد؛ ما نمی توانیم از ظلم در سراسر جهان جلوگیری کنیم، گرچه هر مسلمانی وظیفه دارد با ظلم مبارزه کند؛ اما ما می توانیم در حدّ توان خود با ظلم مبارزه کنیم و شرایطی را فراهم کنیم که اسباب ظهور، بهتر فراهم شود و چون می توانیم چنین کاری را کنیم، باید حکومت اسلامی را تشکیل دهیم»^۱.

اندیشه و تحقیق

- ۱- تفاوت های اصلی جمهوری اسلامی با سایر حکومت های جمهوری را بیان کنید. پاسخ بالای صفحه
- ۲- هر کدام از کلمات زیر بیانگر کدام ویژگی از حکومت کشور ماست؟
«جمهوری» یعنی **رای مردم و دخالت مردم در آن، نقش محوری دارد**
«اسلامی» یعنی **براساس قوانین اسلام عمل می شود**

معرفی کتاب

منابع برای مطالعه بیشتر

فایل پی دی اف کتاب های معرفی شده در این بخش، در سایت گروه قرآن و معارف به آدرس <http://quran-dept.talif.sch.ir> در بخش «معرفی کتاب» موجود است.

مخاطب	انتشارات	نویسنده	نام کتاب
معلم	اسراء	عبدالله جوادی آملی	ولایت فقیه: ولایت فقهت و عدالت
معلم	دفتر فرهنگی فخرالائمه <small>علیه السلام</small>	تهیه و تنظیم: دفتر فرهنگی فخرالائمه <small>علیه السلام</small>	ولایت فقیه (در بیان حضرت امام خمینی و رهبر معظم انقلاب و علمای اعلام) «سؤالات و شبهات رایج»
معلم/ دانش آموز	بوستان کتاب	جواد محدثی	ولایت فقیه به زبان ساده

۱- صحیفه امام، ج ۲۱، صص ۱۴ تا ۱۷.

انواع سوالات درس پانزدهم دین و زندگی یازدهم انسانی

رهبری و مردم

تعیین کنید کدام یک از عبارات زیر صحیح و کدام یک غلط است؟

- 1- انسانها از همان آغاز زندگی اجتماعی، نیاز به داشتن حکومت را درک کردند و حاکم و امیر داشتند **صحیح**
- 2- جمهوری ها و دموکراسی های رایج در جهان غرب، هدف خود را بیشتر بر آوردن تمایلات و خواسته های اخروی مردم قرار داده اند **غلط**
- 3- ولی فقیه به عنوان نایب و جانشین رسول خدا (ص) و امامان (ع)، است **صحیح**
- 4- نیازی نیست رهبر با مشورت با نخبگان تصمیم های لازم را بگیرد **غلط**
- 5- در نظام و حکومت اسلامی، مشارکت و همراهی مردم پایه و اساس پیشرفت است **صحیح**
- 6- برای تصمیم گیری صحیح در برابر قدرت های ستمگر دنیا، اطلاع از شرایط سیاسی و اجتماعی جهان، ضروری نیست **غلط**
- 7- برقراری حکومت اسلامی، یک ضرورت اساسی در اجرای احکام اسلامی است **صحیح**

جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب کامل کنید

- 1- اسلام، حکومتی را پیشنهاد می کند که قوانین آن حکومت، از جمله ویژگی های رهبر براساس باشد **احکام دین**
- 2- یکی از وظایف حکومت اسلامی برقراری عدالت اجتماعی و تلاش برای است **آسایش و رفاه مردم**
- 3- در اسلام رهبری و حکومت، یک مسئولیت سنگین است، نه یک ابزار برای رسیدن به **امکانات و امیال و لذت های دنیوی**
- 4- رهبر به دنبال توسعه مال و ثروت و تشکیل یک زندگی اشرافی و تجملاتی حتی از طریق نیست **مشروع**
- 5- رهبر جامعه اسلامی، رهبری کسانی را بر عهده دارد که می خواهند در سایه به رستگاری برسند **قوانین اسلام**
- 6- همه ما باید ناظر بر فعالیتهای اجتماعی باشیم و در صورت مشاهده گناه توسط هر کس وظیفه را با روش درست انجام دهیم **امر به معروف و نهی از منکر**
- 7- عملکرد غلط کارگزاران، سبب افزایش و انباشته شدن مشکلات و خواهد شد **ناکارآمدی حکومت**

مجتبی محمودی، دبیر دین و زندگی شهرستان ایذه

لینک کانال تلگرام: t.me/mahmoudi_izeh